

7. togeber

7/10

J e l e n t é s

a Stein Auról könyvtárról

1955 december 31-én kaptuk kézhez a londoni Warren Murton and Co. levelét, melyben mint Stein Auról végrendeletének végrehajtója értesít bennünket arról, hogy az elhunyt tudós könyvtárát a MTA Könyvtárára hagyományozta. "Mindен nyomtatott könyvemet . . . a budapesti Tudományos Akadémiának adom, hogy csatolja Könyvtárához hálás megemlékezésül azért a segítségért, melyet ez utóbbtól mint diák kaptam és azért a bátorító támogatásért, melyben mint egyik tagját részesített."

A hagyaték londoni részét a fennálló törvények értelmében az angol hatóságok lefoglalták, és megvételre ajánlották fel Könyvtárunknak, majd térítés nélkül átengedték. A könyvtár kasmiri része az angol törvények szerint is könyvtárunkat illette.

A hagyatékot őrző Bodleian Library segítségével 1957 április 11-én átvettük a Budapestre érkezett könyveket.

Mielőtt Stein Auról most megkapott könyvtárát jellemeznénk, szükséges megjegyezni, hogy mindvégig a legszorosabb kapcsolatban állt Akadémiánkcal, minden munkáját ajándékképpen megküldte, sőt könyvtárának egy részét /mintegy 1.000 kötetet/ már 1929-ben az Akadémiai Könyvtár számára hagyományozta.

A most megküldött hagyaték /kb. 4.000 kötet/ tárgvi csoportosítása után a következő kép alakult ki a Stein-könyvtárról:

- 1./ Személyes /emlék/ tárgyak: családi fényképek, préselt száraz virágok utjairól, levelek /"Boldogult édesanyám levele 1875"/, indiai ládáinak kulcsai, utlevelek, zsebnaptárak, /bennük feljegyzések, fotonaplók, stb./, indiai fafaragványok.
- 2./ Lemezok, filmek /exponált/.
- 3./ 33 db. foto-album: ezek közül 31 saját felvételei. Igen értékes dokumentációs anyag tudományos szempontból is. Két album képes levelezőlapokkal van tele, utazásainak emlékeivel.
- 4./ Reprodukciós-anyag, korrektúra-példányok, illetve iverk, különböző munkáiból.
- 5./ Hozzáintézett magán- és hivatalos levelek. Igen értékes anyag életrajzának megírója számára, de egyéb tudománytörténeti szempontból is.
- 6./ Nagy munkáinak /Innermost Asia, Serindia, Kalhana's Raja Tarangini, Ancient Khotan stb./ 2-3 példánya.
- 7./ Különlennyomatok.

8./ Vegyes, nem orientalisztikai könyv-, broszura és folyóiratanyag, a MTA kiadványai, a Ludovika Akadémia kiadványai, néhány hadtudományi munka, művelődéstörténeti, világirodalmi, klasszikus filológiai munkák. Tübingai és drezdai egyetemi és iskolai /Kreuz-Schule/ kiadványok.

A folyóiratok közül értékes gyarapodást jelent a Geographical Journal - bár hézagosan - az 1901-1943 éveket felölelő 170-175 füzete, az Alpine Journal 65 vaskos füzete, stb.

9./ Az orientalisztikai könyvanyag a hagyaték legfontosabb része. Zöme belsőázsiai vonatkozású. Gazdag a Tarim-medencére, Nyugat-Kínára, Észak-Indiára vonatkozó anyagban, mivel munkássága első periódusában Stein a selyemutját, a Kínából nyugat felé, illetve Indiába vezető utakat, az utakon áramló művelődési hatásokat kutatta. De Filippi /Himalaya-Caracorum e Turchestan Chinese 1913; An Account of Tibet, London 1937./, Sven Hedin, Obrucsev, /Central'naja Severnaya Kitay i Nan-San, Sbg.1900./, Kozlov, Roborovskiy, Oldenburg, Trinkler stb. nagy földrajzi kutatásait tárgyaló nagy munkák, s a középkor nagy utazói /Hiuen-Tsang. trad. Beal; Hiuen-Tsang. trad. St. Julien I-III.; Marco Polo. ed. Yule-Cordier, ed. Benedetto; Yule, Cathay and the Way thither I-IV, továbbá a Hakluyt Series-ből még 10 kötet; Fa Hsien stb./ mellett ott vannak a hatalmas archaeologiai, művészettörténeti kiadványok, pl. von Le Coq, Chotscho-ja, a Buddhistische Spätantike I-VII, a Mission Pelliot /Les Grottes du Touen-Houang/ I-VII.kötete, az afganisztáni francia archaeologiai delegáció nálunk hiányzó folio-kiadványai: Hackin-Godard, Les Antiquités Bouddhiques de Bamiyan, 1928; Hackin, Nouvelles Recherches Archéologiques à Bamiyan, 1933 stb. Mellettük: Foucher, The Beginnings of Buddhist Art. P.-L. 1917.; Hackin, Recherches archéologiques à Begram I-II. Paris 1939.; Foucher, L'art bouddhique I-II.; Dalton, The Treasure of Oxas 1905; Bergman, Archaeological Research in Sinkiang, Stockholm 1939.; Arne, Barsoff Gorodok, Stockholm 1936.; Conrady, Die chinesischen Handschriften in Lou-lan. Stockholm 1920.; Chavannes, Mission archéol. dans la Chine Septentrionale I-II. Paris 1909. /Tables/ stb.

Munkássága második fázisában az India és Mezopotámia közötti kapcsolatok, Irán felé fordult Stein figyelme, - az idevágó anyag is előkerült hagyatékából. Utleírások mellett a nagy archaeologiai munkák: Az Annual Bibliography of Indian Archaeology 14 kötete, a Memoirs of the Archaeological Survey of India 20 kötete, Godard, Les Bronzes of Luristan, P. 1931; Fouilles de Sialk I-II. P. 1938.; Herzfeld, Paikuli I-II. Berlin 1924; Herzfeld, Am Tor von Asien; Hargreaves, Excavations of Balutchistan, Calcutta 1929.; Archaeological Survey of India monográfia-kötetei /Cousens, Banerji, stb./ Baur-Rostovtzeff-Bellinger, The Excavations at Dura-Europos IV-VI./New Haven 1933-1935./ Cumont, Fouilles de Doura-Europos I-II. Paris 1926, stb; Poidebard munkái.

Értékes kiegészítést jelentenek kulturtörténeti, ikonográfiai vonatkozásaik miatt Hertel avesztai, W. Jackson-nak a manichaeismusra és Zoroaszterre vonatkozó könyvei és tanulmányai, Saeki nagy könyve /The Nestorian Documenta in Chine, Tokyo 1937./ stb.

Az orientalisztikai periodika-anyagból sok a duplum, de vannak olyan kötetek, amelyek hiányainkat pótolják, pl. a Bulletin de l'École Française de l'Extrême Orient és az Iraq kötetei, továbbá Herzfeld, Archaeologische Mittei-

lungen aus Iran. I. IV stb.

A feldolgozásra vonatkozóan az látszik legmegfelelőbbnek, ha először - soron kívül - a kutatás számára hézagpótló, legfontosabb orientalisztikai szakmunkákat katalógizáljuk és olvasztjuk be Keleti Könyvtárunk állományába. Ez néhány héten belül megtörténik.

Az egész hagyatékról külön kartotékot is fektetünk fel, hogy a Stein-életmű iránt érdeklődők a hagyatéket mint egészet is tanulmányozhassák.

Tervbevéttük azt is, hogy március folyamán a hagyatékek különleges értékű és nyomdászatiilag is szép darabjaiból reprezentatív kiállítást rendezünk.

Haraszthy Gyula
a MTA Könyvtárának
igazgatója